

Peter Lagendijk

Onderzoekadvies en Beleidsontwikkeling

Leggeloo 38*7991 PZ Dwingeloo*tel.06-5141 8528*KvK 0803 1294 *Lagendijk/Leebeek Hld bv
*peter@peterlagendijk.eu *www.peterlagendijk.eu

Dwingeloo, 11 december 2020

EUROPA ALS WERELDMACHT IS DE TOEKOMST EN BIEDT HAAR INWONERS VRIJHEID EN ONAFHANKELIJKHEID

Aan de ene kant van de wereld onze bondgenoot de Verenigde Staten; aan de andere kant China als wereldmacht van meer recente aard. Europa ligt er topografisch gezien tussen in. De VS zijn het land waar Europa in de vorige eeuw plaats voor heeft gemaakt als wereldmacht. Andersom – het zijn Europeanen die Noord- en Zuid-Amerika vorm hebben gegeven.

China was tot hooguit enige decennia terug vooral het land waar onze gebruiksartikelen goedkoop gefabriceerd werden. Het is een communistische staat met een strakke leiding en een nijvere bevolking. China ontwikkelde zich tot een toonaangevende hightech staat met een eigen gezicht.

Europa telt vele nationaliteiten en talen. Economisch is Europa een grootmacht die pas als zodanig ervaren wordt door het noemen van afzonderlijke landen. Europa is aan de andere kant onvoldoende in staat zich te verdedigen. Militair is Europa afhankelijk van de Verenigde Staten. Gelukkig bestaat er een militair bondgenootschap, de NATO, waardoor Europa zich redelijk veilig kan achten. Europa verliest geloofwaardigheid door zich onvoldoende in te spannen de eigen verdediging te bekostigen.

In Europa zijn velen gelukkig met een VS waar na presidentiële wisseling weer mee te praten zal zijn. Zonder dreigende taal. Geleidelijk aan wordt duidelijk dat de Verenigde Staten meer de eigen belangen gerespecteerd willen zien. Het zou zo ver kunnen gaan dat Europa een deel van Amerika's rol als wereldpolitieagent zal moeten overnemen. De boodschap van President Trump lijkt in dit opzicht duidelijk en blijvend.

China is een land waar het vrije Westen niet omheen kan. China is allang niet meer de producent die blij moet zijn met onze bestellingen. In China is de bevolking welvarend aan het worden. De binnenlandse bestedingen zijn een economische factor van betekenis. China manifesteert zich materieel en politiek over de hele wereld in bijzonder in Afrika maar ook in Zuid-Oost Europa. Wij zouden ons kunnen afvragen wat wel en niet wenselijk is. De aan China opgelegde beperkingen zouden heel Europa kunnen gelden. Ook buiten de EU.

Europa heeft belang bij goede betrekkingen met China als producent van die artikelen die daar het best gemaakt kunnen worden. Er schuilen in deze relatie ook gevaren. China deinst er niet voor terug onze vindingen te kopiëren en ons zelfs te bespioneren.

Een aanwijsbaar gevaar is onze afhankelijkheid van China als geneesmiddelenproducent. Dat hebben wij laten gebeuren. Het overkomt niet alleen Europa maar ook de VS waar het bijvoorbeeld kan voorkomen dat hartoperaties niet kunnen plaatsvinden bij gebrek aan heparine. Medicijnen behoren tot de vitale goederen. Vindt er ergens in de wereld onheil plaats dan wordt er vooral hulp geboden met voedsel en medicijnen.

Er zijn waarschijnlijk nog meer goederen waarvan de productie beter dicht bij huis moet gaan plaats vinden.

Hoe ook bezien. Europa heeft alles in zich om zich naast de Verenigde Staten en China als wereldmacht te manifesteren. De wereld heeft belang bij een sterk Europa.

Europa als Wereldmacht moet Eendrachtig zijn.

De Europese Unie is een vergaande samenwerking van momenteel 27 landen. Het heeft grote moeite en vele jaren gekost om tot de huidige Europese Unie te komen. Er zijn enige voorgangers, zoals EG en EFTA, van de huidige samenwerking. De VS heeft na het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog aan het verwoeste continent haar steun geboden. Een belangrijke voorwaarde was dat de diverse Europese landen zouden samenwerken. Zodoende kunnen nieuwe oorlogen worden voorkomen.

Doelstellingen en waarden van de EU zijn vastgelegd in een Handvest. De aangesloten landen zijn democratieën met een onafhankelijke rechtspraak en vrijheid van meningsuiting.

Er zijn diverse bedreigingen van de eenheid. Groot Brittannië heeft inmiddels de EU verlaten. Per 1 januari aanstaande vindt de feitelijke uittreding plaats. Voor de Europese samenwerking kan het vertrek van GB als een groot verlies worden beschouwd. GB is één van de belangrijkste landen van Europa en één van de oudste democratieën ter wereld. Bovendien is GB, met Frankrijk, militair sterk. Een land om trots op te zijn en onmisbaar voor Europa als wereldmacht.

Ooit vond er in het Verenigd Koninkrijk een referendum plaats waarbij vooral behoudende en oudere Britten verkozen de EU te verlaten. De massale aanwezigheid van vooral Oost-Europeanen was tevens voor de Britten een aanleiding om voor "leave" te stemmen. Het is een EU beginsel dat alle EU burgers zich vrij in alle andere EU landen vestigen.

Het deert de Brexiteers kennelijk niet dat de Schotten bij het referendum verkozen binnen de EU te blijven. Het versterkt het reeds bestaande Schotse onafhankelijkheidsstreven.

Andere bedreiging vormen de staten die ooit deel uitmaakten van de Sovjet Unie. In het bijzonder kunnen Polen en Hongarije genoemd worden. Aldaar tekenen zich autocratische tendensen af. De onafhankelijkheid van de rechterlijke macht is in het geding terwijl er een streven is de pers te knevelen. Het zijn ontwikkelingen die niet passen bij de grondbeginselen van de Europese Unie.

Er is binnen de EU sprake van grote verschillen in welvaart en ontwikkelingsniveau. Het stimuleert verhuizingen binnen de EU. We zien het in Groot-Brittannië. Andersom kan het zich ook voordoen dat een lidstaat burgers ziet vertrekken die moeilijk gemist kunnen worden. Dichtbij huis - In Nederland wordt het reeds bestaande huisvestingprobleem versterkt door EU arbeidsmigranten die een woning verlangen. Het doet zich afvragen of enige beperkingen in vrije vestiging verstandig zou zijn geweest.

De EU is immers niet bedoeld om volksverhuizingen te veroorzaken.

Huidige Taak van de Europese Unie

Welvaartsverschillen worden kleiner gemaakt door economische steun vanuit het Europese hart te Brussel. De steun maakt dat minder welvarende Oost-Europese EU leden niet te snel in de verleiding komen de EU de rug toe te keren. Wel kunnen Oost-Europese staten verlamd dwars liggen bij stemmingen in de Raad van Regeringsleiders

De Europese waarden zijn verankerd in de "rules of law". Daar valt voor Europese landen in het hart van de EU niet aan te tornen. De voormalige Sovjet staten hebben een andere geschiedenis. Er was voor hen sprake van opgelegde en voorgeschreven denkbeelden. Dat tijdvak is inmiddels dertig jaar voorbij.

Het gaat er m.i. nu vooral om jonge en ontwikkelde mensen in deze landen de weg te wijzen naar vrijheid, vrede en gelijkwaardigheid. Deze opmerking geldt niet voor de Baltische staten.

Toekomstige Taak van EU als Wereldmacht

Rond het Middellandse Zee gebied bevinden zich onrustige streken geteisterd door (burger)oorlogen. Wil Europa zich als een wereldmacht manifesteren dan reiken onze verantwoordelijkheden verder dan het continent groot is.

De niet-Europese landen rond de Middellandse Zee kunnen beschouwd worden als vallend onder de Europese invloedssfeer. Europa kan het gebied belangrijke voordelen bieden. Niet alleen in economisch opzicht, zoals werkgelegenheid, maar ook kennis tot betere organisatie van binnenlandse aangelegenheden. Europa kan goede diensten bewijzen. Europa kent het Middellandse Zee gebied als geen andere mogendheid.

Het is niet voor het eerst dat het denkbeeld van Europese verantwoordelijkheden buiten de EU geopperd wordt. Het Romeinse Rijk is de meest aansprekende voorganger.

Een eigentijds voordeel van Europese invloed in het Middellandse Zee gebied is de druk die op ons werelddeel wordt uitgeoefend door aanzwellende migratiestromen van bezuiden de Sahara. Het is niet uitgesloten dat er in de toekomst een groeiende trek zal zijn naar het welvarende Europa. Er liggen kansen in de doorgangslanden in Noordelijk Afrika om een overspoeling van Europa te voorkomen. Er zijn diverse studies die aangeven dat de druk blijvend zal zijn. Zelfs als de landen aan de andere zijde van de Sahara economische vorderingen maken.

Deze ambities van Europa zijn alleen geloofwaardig als er sprake gaat zijn van een Europees leger. Daarbij blijven de nationale defensie eenheden ongemoeid. Alleen maken zij tegelijkertijd deel uit van een Europees leger. De geallieerden tijdens Wereldoorlog II waren ook opgebouwd uit binnenlandse strijdkrachten samengevoegd onder één commando. Het meest aansprekende voorbeeld voor West-Europa is de gemeenschappelijke landing in Normandië in september 1944. De hele vrije wereld leverde schepen en manschappen. Het nationaal socialisme moest verslagen worden. Nederland ging vijf jaar gebukt onder een regime van onderdrukking, geweld en vervolging van Joden en het verzet. De vreugde van de bevrijding zal iedereen die het meemaakte nooit vergeten. Ik was acht jaar maar de herinneringen aan de massale vreugde zijn onuitwisbaar. Misschien dat ik daarom pleit voor een sterk Europa met behoud van democratische waarden, persvrijheid, vrijheid van meningsuiting. Deze verworvenheden moeten wij nooit laten varen.

Naast de Verenigde Staten en China is er als wereldmacht Europa. De samenwerking van de diverse Europese landen is moeizaam tot stand gekomen. Tot op de dag van vandaag zijn er bedreigingen van de eenheid door afvalligheid van Groot-Brittannië en sommige Oost-Europese staten. Gelet op Europa's historische rol zit weinig anders op dan de moeilijkheden te overwinnen. Europa heeft een verantwoording tot buiten de grenzen van het continent. Europa bewijst de wereld een dienst door tevens een rol te spelen in de landen rond de Middellandse Zee.

© Peter Lagendijk 2020